

II

(Valmistavat säädökset)

KOMISSIO

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vuokratyöntekijöiden työehdoista

(2002/C 203 E/01)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOM(2002) 149 lopull. — 2002/0072(COD)

(komission esittämä 21 päivänä maaliskuuta 2002)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 137 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Tässä säädöksessä noudatetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon periaatteet, jotka tunnustetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa. Tällä säädöksellä pyritään erityisesti varmistamaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan täysimääräinen noudattaminen. Kyseisessä artiklassa määrätään, että jokaisella työntekijällä on oikeus sellaisiin työoloihin, jotka ovat hänen terveystensä, turvallisuutensa ja ihmisarvonsa mukaisia, ja oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepojaksoihin ja palkalliseen vuosilomakauteen.
- (2) Työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 7 kohdassa todetaan lisäksi, että sisämarkkinoiden toteuttamisella on pyrittävä parantamaan työntekijöiden elin- ja työoloja Euroopan yhteisössä. Tämä on tehtävä yhdenmukaistamalla edistystä näillä aloilla, erityisesti muiden työmuotojen kuin vakituisen työsuhteen osalta eli määräaikaisen, osa-aikaisen, tilapäisen ja kausityön osalta.
- (3) Lissabonissa 23 ja 24 päivänä maaliskuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä vahvistettiin unionille uusi strateginen päämäärä, jonka mukaan siitä on "tultava maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta".

(4) Nizzassa 7, 8 ja 9 päivänä joulukuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston komission tiedonannon perusteella hyväksymän Euroopan sosiaalisen toimintaohjelman, Tukholmassa 23 ja 24 maaliskuuta 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien sekä vuoden 2001 työllisyyspolitiikan suuntaviivoista 19 päivänä tammikuuta 2001 tehdyn neuvoston päätöksen mukaisesti on luotava työjärjestelyt, jotka toimivat tyydyttävästi ja joustavasti uusien joustavien työsuhteiden puitteissa, taakaavat työntekijöille riittävän turvan ja paremman ammatillisen aseman ja vastaavat sekä työntekijöiden toiveita että yritysten tarpeita.

(5) Komissio kuuli 27 päivänä syyskuuta 1995 työmarkkinaosapuolia joustavaan työaikaan ja työntekijöiden turvallisuuden liittyvistä mahdollisista yhteisön toimista.

(6) Kuulemisen jälkeen komissio arvioi, että yhteisön toimet ovat suotavia, ja kuuli uudelleen työmarkkinaosapuolia suunnitellun ehdotuksen sisällöstä 9 päivänä huhtikuuta 1996.

(7) Määräaikaisesta työstä 18 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyn puitesopimuksen allekirjoittajaosapuolet totesivat puitesopimuksen johdanto-osassa, että ne aikovat harkita tarvetta tehdä tilapäistä työvoimaa välittävien yritysten kautta tehtyä työtä koskevaa samanlaista sopimusta.

(8) Toimialtaan yleiset työmarkkinajärjestöt – EY:n teollisuuden ja työnantajien keskusjärjestö (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskus (CEEP) ja Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö (EAY) – ilmoittivat komissiolle yhteisellä kirjeellään, että ne olivat halukkaita aloittamaan EY:n perustamissopimuksen 138 artiklan 4 kohdassa määrätyn menettelyn. Ne pyysivät komissiolta yhteisellä kirjeellä kolmen kuukauden lisäaikaa. Komissio suostui pyyntöön ja jatkoi neuvotteluille asetettua määräaikaa 15 päivään maaliskuuta 2001.

(9) Työmarkkinaosapuolet totesivat 21 toukokuuta 2001, että vuokratyövoimaa koskevissa neuvotteluissa ei päästä sopuun.

(10) Vuokratyövoiman oikeudellinen tilanne EU:ssa on erittäin vaihteleva.

- (11) Vuokratyön käytön on vastattava yritysten joustavuustarpeisiin ja työntekijöiden tarpeeseen sovittava yhteen työ- ja yksityiselämä ja edistettävä työpaikkojen luomista sekä työmarkkinoille osallistumista ja sijoittumista.
- (12) Tämän direktiivin tarkoituksena on luoda vuokratyöntekijöihin sovellettavat suojapuitteet, jotka muodostavat myös EY:n alueella toimivien työvoimanvuokrausalan yritysten toimintaa suosivat yhteiset ja joustavat puitteet ja joilla ei aseteta hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia esteitä, jotka hähtaisivat pienten ja keski suurten yritysten perustamista tai kehittämistä.
- (13) Tässä direktiivissä noudatetaan erityisesti palveluiden tarjonnan vapautta ja sijoittautumisvapautta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä tämän kuitenkin rajoittamatta palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY⁽¹⁾ säännösten soveltamista.
- (14) Määräaikaisessa tai tilapäisessä työsuhteessa olevien työntekijöiden työturvallisuuden ja -terveyden parantamisen edistämistä koskevien toimenpiteiden täydentämisestä 25 päivänä kesäkuuta 1991 annetussa neuvoston direktiivissä 91/383/ETY⁽²⁾ vahvistetaan tilapäisiin työntekijöihin sovellettavat työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat säännökset.
- (15) Vuokratyöntekijöitä ei saa kohdella olennaisten työolojen ja työehtojen osalta epäedullisemmin kuin ”vastaavaa työntekijää”, jolla tarkoitetaan käyttäjäyrityksen työntekijää, joka tekee samaa tai samanlaista työtä; tässä on kuitenkin otettava huomioon työkokemus ja ammattitaito.
- (16) Eriäinen kohtelu voidaan kuitenkin hyväksyä, jos se on asiallisesti ja järkevästi perusteltua.
- (17) Työvoimanvuokrausalan yrityksen palveluksessa vakituisella työsopimuksella työskentelevien työntekijöiden osalta olisi säädettävä mahdollisuudesta poiketa käyttäjäyrityksessä sovellettavista säännöistä, koska näillä työntekijöillä on työsopimuksensa luonteesta johtuva erityisuoja.
- (18) Kun otetaan huomioon tarve säilyttää tietty joustavuus työsuhteissa, olisi säädettävä, että jäsenvaltiot voivat antaa työmarkkinaosapuolille tehtäväksi määrittää olennaiset työehdot ja työolot, jotka on mukautettu tiettyntyyppisten ammattien tai toimialojen erityisvaatimuksiin.
- (19) Syrjimättömyysperiaatteen soveltamisessa olisi taattava tietty joustavuus silloin, kun vuokratyötoimeksianto luonteensa tai kestonsa vuoksi on alle kuuden viikon mittainen.

- (20) Tämän direktiivin soveltamisesta johtuvan vuokratyöntekijöiden perussuojan parantumisen vuoksi on perusteltua tarkastella säännöllisesti rajoituksia tai kieltoja, joita on voitu antaa vuokratyön käytöstä, ja tarvittaessa poistaa ne, ellei niille enää ole yleiseen etuun ja etenkin työntekijöiden suojeluun liittyviä perusteita.
- (21) Vuokratyöntekijöiden oikeuksia olisi valvottava tehokkaasti.
- (22) EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa ehdotetun toiminnan tavoitteita, koska kyseessä on vuokratyöntekijöitä koskevien yhteisön tasolla yhdenmukaistettujen suojapuitteiden luominen. Ehdotetun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla ottamalla käyttöön vähimmäisvaatimukset, joita sovelletaan kaikkialla Euroopan yhteisössä. Tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Soveltamisala

1. Tämä direktiivi koskee vuokratyösuhteita työnantajana olevan työvoimanvuokrausalan yrityksen ja työntekijän välillä, joissa jälkimmäinen on asetettu käyttäjäyrityksen palvelukseen työskentelemään sen valvonnassa.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan sekä julkisen että yksityisen sektorin yrityksiin, jotka harjoittavat joko voittoa tavoittelevaa tai tavoittelematonta taloudellista toimintaa.

3. Työmarkkinaosapuolia kuultuaan jäsenvaltiot voivat säätää, että tätä direktiiviä ei sovelleta työsopimuksiin tai työsuhteisiin, jotka on tehty valtion järjestämän tai valtion tukeman erityisen ammatillisen koulutus- tai uudelleen koulutusohjelman taikka työllistymistä edistävän ohjelman puitteissa.

2 artikla

Tarkoitus

Tämän direktiivin tarkoituksena on

1. parantaa vuokratyön laatua takaamalla syrjimättömyyden periaatteen noudattaminen vuokratyöntekijöihin nähden

⁽¹⁾ EYVL L 18, 21.1.1997, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 206, 29.7.1991, s. 19.

2. luoda vuokratyövoiman käytölle asianmukaiset puitteet, joilla edistetään työmarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja työllisyyttä.

3 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- a) "työntekijällä" henkilöä, jonka aseman työntekijänä asianomaisessa jäsenvaltiossa turvaa kansallinen työolainsäädäntö ja kansallinen käytäntö
- b) "vastaavalla työntekijällä" käyttäjäyrityksen työntekijää, joka tekee samaa tai samankaltaista työtä kuin työntekijä, jonka työvoimanvuokrausalan yritys on asettanut käyttäjäyrityksen palvelukseen; tässä on otettava huomioon työkokemus ja ammattitaito
- c) "toimeksiannolla" kautta, jona vuokratyöntekijä on asetettu käyttäjäyrityksen palvelukseen
- d) "olennaisilla työoloilla ja työehdoilla" työoloja ja työehtoja, jotka liittyvät
 - i) työaikaan, lepotaukoihin, yötyöhön, palkallisiin lomiin, vapaapäiviin
 - ii) palkkaan
 - iii) raskaana olevien naisten ja imettävien naisten sekä lasten ja nuorten työhön
 - iv) sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi annettuihin säännöksiin.

2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta kansallisessa lainsäädännössä annettujen työsopimuksen tai työsuhteen määritelmien soveltamista. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saa jättää tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle työsopimuksia tai työsuhteita vain siitä syystä, että ne koskevat

- a) 15 päivänä joulukuuta 1997 annetussa neuvoston direktiivissä 97/81/EY tarkoitettuja osa-aikaisia työntekijöitä
- b) 28 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa neuvoston direktiivissä 99/70/EY tarkoitettuja määräaikaisia työntekijöitä

c) käyttäjäyrityksessä tilapäistä toimeksiantoa suorittavia henkilöitä.

4 artikla

Rajoitusten tai kieltojen tarkastelu

1. Työmarkkinaosapuolia kuultuaan jäsenvaltioiden on lainsäädännön, työehtosopimusten ja kansallisten käytäntöjen mukaisesti tarkasteltava vuokratyön käytölle tietyissä työntekijäryhmissä tai tietyillä toimialoilla asetettuja rajoituksia tai kieltoja säännöllisin väliajoin ja vähintään joka viides vuosi sen varmistamiseksi, ovatko niiden perusteena olevat erityisedellytykset edelleen voimassa. Ellei näin ole, jäsenvaltioiden on poistettava rajoitukset tai kiellot.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tarkastelun tuloksista. Jos jäsenvaltiot pitävät rajoitukset tai kiellot edelleen voimassa, niiden on ilmoitettava, miksi ne ovat tarpeen ja perusteltuja.

Mahdollisesti säilytettävälle rajoituksille tai kielloille on oltava yleiseen etuun ja etenkin työntekijöiden suojeluun liittyvät perusteet.

II LUKU

TYÖOLOT JA TYÖEHDOT

5 artikla

Syrjimättömyyden periaate

1. Vuokratyöntekijöitä on kohdeltava työhön ja työpaikkaan liittyvien olennaisten ehtojen, myös palvelusajan pituudesta riippuvien ehtojen, osalta toimeksiannon aikana vähintään samantasoisesti kuin vastaavaa käyttäjäyrityksen työntekijää, ellei erilainen kohtelu ole perusteltua asiallisista syistä.

Silloin kun se on tarkoituksenmukaista, sovelletaan pro rata temporis -periaatetta.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että 1 kohdan periaatteesta voidaan poiketa, jos vuokratyöntekijät, jotka ovat vakituudessa työsuhteessa vuokratyövoimaa välittävään yritykseen, saavat palkkaa myös kahden toimeksiannon väliseltä ajalta.

3. Jäsenvaltiot voivat antaa asianmukaisella tasolla toimiville työmarkkinaosapuolille mahdollisuuden tehdä työehtosopimuksia, joissa poiketaan 1 kohdassa säädetystä periaatteesta, sillä edellytyksellä, että vuokratyöntekijöiden suojan riittävä taso taataan.

4. Jäsenvaltiot voivat säätää, että 1 kohdan säännöksiä ei sovelleta, jos vuokratyöntekijä työskentelee toimeksiannon tai peräkkäisten toimeksiantojen puitteissa samassa käyttäjäyrityksessä työssä, joka kestoensa tai luonteensa vuoksi voidaan toteuttaa alle kuuden viikon pituisessa ajassa, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellä olevien 1 ja 2 kohdan säännösten soveltamista.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän kohdan soveltamista koskevien väärinkäytösten estämiseksi.

5. Tämän direktiivin mukaan vertailu on tehtävä suhteessa käyttäjäyrityksen vastaavaan työntekijään, mutta jos tällaista työntekijää ei ole, vertailu on tehtävä suhteessa sovellettavaan työehtosopimukseen. Jos tällaista työehtosopimusta ei ole, vertailu tehdään suhteessa työvoimanvuokrausyritykseen sovellettavaan työehtosopimukseen. Jos tällaista työehtosopimusta ei ole, vuokratyöntekijän olennaiset työehdot ja työolot kuuluvat kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytäntöjen soveltamisalaan.

6. Työmarkkinaosapuolia kuultuaan jäsenvaltiot päättävät tämän artiklan säännösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Jäsenvaltiot voivat myös antaa asianmukaisella tasolla toimivien työmarkkinaosapuolten tehtäväksi päättää sopimusteitse näistä yksityiskohtaisista säännöistä.

6 artikla

Vakituisen ja laadukkaan työpaikan saantimahdollisuudet

1. Vuokratyöntekijöille on tiedotettava käyttäjäyrityksessä olevista vapaista työpaikoista, jotta heillä olisi samat mahdollisuudet saada vakituinen työpaikka kuin muillakin yrityksen työntekijöillä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta lausekkeet, joissa kielletään tai joilla estetään työsopimuksen tekeminen tai työsuhteen solmiminen käyttäjäyrityksen ja vuokratyöntekijän välille toimeksiannon päätyttyä, julistetaan tai voidaan julistaa mitättömiksi.

3. Työvoimanvuokrausalan yritykset eivät voi periä työntekijöiltä maksua vastineeksi työn tarjoamisesta käyttäjäyrityksessä.

4. Vuokratyöntekijät voivat hyödyntää käyttäjäyrityksen sosiaalipalveluja, ellei erilainen kohtelu ole perusteltua asiallisista syistä.

5. Jäsenvaltioiden on kansallisten perinteidensä ja käytäntöjensä mukaisesti toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä tai edistettävä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tavoitteena

— parantaa vuokratyöntekijöiden koulutusmahdollisuuksia työvoimanvuokrausalan yrityksessä, myös toimeksiantojen

välillä, heidän urakehityksensä ja työllistyvyytensä edistämiseksi

— parantaa vuokratyöntekijöiden koulutusmahdollisuuksia käyttäjäyrityksessä, jonka palveluksessa he ovat.

7 artikla

Vuokratyöntekijöiden edustus

Vuokratyöntekijät on otettava huomioon työvoimanvuokrausalan yrityksessä, kun lasketaan kansallisen ja yhteisön lainsäädännön mukaisesti työntekijöitä edustavien elinten perustamiskynnykseksi asetettuja henkilöstömääriä.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että vuokratyöntekijät otetaan tietyin edellytyksin huomioon käyttäjäyrityksessä, kun lasketaan kansallisen ja yhteisön lainsäädännön mukaisesti työntekijöitä edustavien elinten perustamiskynnykseksi asetettuja henkilöstömääriä.

8 artikla

Tiedottaminen työntekijöiden edustajille

Käyttäjäyrityksen on toimitettava asianmukaiset tiedot vuokratyövoiman käytöstä yrityksessä tiedottaessaan yrityksen työvoimatilanteesta yhteisön ja kansallisen lainsäädännön mukaan perustetuille työntekijöitä edustaville elimille, sanotun kuitenkin rajoittamatta tiedottamista ja kuulemista koskevien tiukempien ja/tai täsmällisempien kansallisten ja yhteisön sääntöjen soveltamista.

III LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

9 artikla

Vähimmäisvaatimukset

1. Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai ottaa käyttöön työntekijöille suotuisampia lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä taikka sallia työntekijöille suotuisimmat työehtosopimukset tai työmarkkinaosapuolten sopimukset.

2. Tämän direktiivin täytäntöönpano ei missään tapauksessa ole riittävä peruste työntekijöiden suojelun yleisen tason alentamiseen direktiivin soveltamisalalla. Tämä ei kuitenkaan rajoita jäsenvaltioiden ja/tai työmarkkinaosapuolten oikeuksia antaa tilanteen kehityksen mukaan lakeja, asetuksia tai sopimusmääräyksiä, jotka eroavat direktiivin antamishetkellä voimassa olevista laeista, asetuksista tai sopimusmääräyksistä, kunhan tässä direktiivissä säädettyjä vähimmäisvaatimuksia noudatetaan.

*10 artikla***Seuraamukset**

Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, ja niiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on annettava kyseiset säännökset tiedoksi komissiolle viimeistään 11 artiklassa mainittuna päivämääränä ja niiden muutokset viipymättä. Niiden on erityisesti valvottava, että työntekijöillä ja/tai työntekijöiden edustajilla on riittävät menettelyt tässä direktiivissä säädettyjen veloitteiden toteuttamiseksi.

*11 artikla***Täytäntöönpano**

1. Jäsenvaltioiden on annettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään [date] (kahden vuoden kuluttua direktiivin antamisen jälkeen) tai varmistettava, että työmarkkinaosapuolet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sopimusteitse. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta ne voivat milloin tahansa taata tämän direktiivin edellyttämät tulokset. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

*12 artikla***Komission suorittama uudelleentarkastelu**

Kuultuaan jäsenvaltioita ja yhteisön tason työmarkkinaosapuolia komissio tarkastelee tämän direktiivin soveltamista viimeistään [date] (viiden vuoden kuluttua direktiivin antamisesta) tehdäkseen tarvittaessa parlamentille ja neuvostolle ehdotuksen tarvittavista muutoksista.

*13 artikla***Voimaantulo**

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

14 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.